

Perakim 1 & 2 – Rebuke of the Nations for harming the children of Yitzchak – Part II

Themes and Images: Three and Four, Palaces, Collapse of the Status Quo, Fire

1. **Ibn Ezra to Amos 1:3**

אמר אליהוא הן כל אלה יפעל קל פעמים שלש עם גבר והטעם כי יזהירו ואם לא ישמע יענישנו בפעם הרביעית ויפת אמר על הדור הרביעי אם היו כל הדורות רשעים והגאון אמר שלשה עונות סלחתי לו וזאת הרביעית לא אסלח והנה בדמשק ועזה וצור ואדום ובני עמון לעולם הרביעית שהרעו ליעקב ובמואב שהרעו לעשו ושניהם בני יצחק על כן הזכירו פעמים בנבואתו ולא מצאנו ככה בספרי כל הנביאים הנמצאים:

Elihu said: 'Gd will perform all of these twice, thrice with a man.' He will warn the man, and if the man will not listen He will punish the man on the fourth time. Yefet said: It's about the fourth generation, if all of them are wicked. The Gaon said: I forgave three sins, but I will not forgive this fourth sin.

For Damascus, Aza, Tyre, Edom and Amon the fourth sin is harming Yaakov, but Moav harmed Esav. Both of them are children of Yitzchak, and so he mentioned Yitzchak twice in his prophecy, unlike any other prophet.

2. **Midrash Tehillim 11:5**

[ה] ימטר על רשעים פחים אש וגפרית. גומרין דאשא, כמה דאת אמר פחם לגחלים ועצים לאש (משלי כו כא), [אמר הקב"ה כל מי שהוא מעלה עצמו, סופו לידון באש. אנשי דור המבול, שנאמר [בעת יזרבו נצמתו] בחומו נדעכו ממקומם (איוב ו יז). אנשי המגדל, שנאמר ויתרם אכלה אש (איוב כב כ). אנשי סדום, שנאמר וה' המטיר על סדום [ועל עמורה גפרית ואש] (בראשית יט כד). פרעה, שנאמר ויהי ברד ואש (שמות ט כד). סנחריב, שנאמר ותחת כבודו יקד יקוד וגו' (ישעיה י יו). ששרף אותו מבפנים והניח בגדיו מבחוץ, על שהיה מבני שם, שנאמר בני שם וגו' (בראשית י כב). סיסרא, שנאמר מן שמים נלחמו הכוכבים ממסילותם וגו' (שופטים ה כ). נבוכדנאצר, שנאמר קטל המון שביבא די נורא (דניאל ג כב). אדום, שנאמר ויהיבת ליקידת אשא (דניאל ז יא). גוג ומגוג, שנאמר ושלחתי אש במגוג (יחזקאל לט ו). שאר האומות, שנאמר כי באש ה' נשפט (ישעיה סו יו). חירם, שנאמר ואוציא אש מתוכך (יחזקאל כה יח)]

'He will rain on the wicked brimstone, fire and sulphur.' These are coals of fire... HaShem said: One who elevates himself will be judged by fire... The Tower of Bavel, Sdom, Pharaoh, Sancherev, Sisra, Nevuchadnezzar, Edom, Gog and Magog, other nations, Chiram.

3. **Midrash, Sifri Devarim 322**

בשעת צרתם של ישראל אומות העולם מנכרים אותם ועושים עצמם כאילו אין מכירים אותם מעולם וכן מצינו שבקשו לברוח כלפי צפון לא היו מאספים אליהם אלא היו מסגירים אותם כענין שנאמר כה אמר ה' על שלשה פשעי צור ועל ארבעה לא אשיבנו על הסגירם גלות שלימה לאדום בקשו לברוח לדרום והיו מסגירים אותם שנאמר כה אמר ה' על שלשה פשעי עזה על הגלותם גלות שלמה להסגיר לאדום בקשו לברוח למזרח והיו מסגירים אותם שנאמר כה אמר ה' על שלשה פשעי דמשק בקשו לברוח למערב והיו מסגירים אותם שנאמר משא בערב ביער בערב תלינו אורחות דדנים בשעת טובתם של ישראל אומות העולם מכחישים להם ועושים עצמם כאילו הם אחים וכן עשו אמר ליעקב +בראשית לג ט+ יש לי רב אחי יהי לך אשר לך וכן חירם אמר לשלמה מה הערים האלה אשר נתת לי אחי.

When the Jews are in trouble, the nations act as strangers, as though they never met the Jews. And so we find that the Jews wanted to flee north, and rather than gather to aid, they turned the Jews over, as it is written... The Jews wanted to flee to the south, and they turned them over... The Jews wanted to flee to the east...

The Nations

Damascus (Northeast); Philistines (Southwest); Tyre (North); Edom (Southeast); Amon (East); Moav (East)

Damascus

Melachim I 22; Melachim I 19:15, Melachim II 8:7-15, Melachim II 12:18-19, Melachim II 13:22

Aza

4. **Radak 1:6**

אמרו כי זאת הנבואה ניבא על חורבן בית שני כי היו פלטי מגלות טיטוס והיו בורחים דרך ארץ פלשתים שהיא סמוכה לא"י הפלשתים היו לוקחים אותם ומסגירים אותם ביד אדום כי טיטוס ומחנהו אדומים היו רובם, וזהו גלות שלמה שלא נשארה פלטה להם שלא גלו כי בחרבן בית ראשון לא ראינו זה

They said that this prophecy was about the destruction of the second Beit haMikdash, for they fled from Titus's exile through the Philistines, which are next to Israel, and the Philistines took them and gave them to Edom; Titus and his camp were mostly Edomites. This is the 'complete exile,' for nothing was left that was not exiled; we did not see this in the destruction of the first Beit haMikdash.

Tyre

Yoel 4:4; Melachim I 5:15-26

Edom

Bereishit 36:1; Bereishit 27:40; Bamidbar 20:18; Bereishit 36:33

5. Midrash Tanchuma Ki Tetze 10 (Warsaw edition)

רבי פנחס בשם רבי שמואל בר נחמן אומר מסורת אגדה היא ביד בניה של רחל עשו נופל שנא' (ירמיה מט) אם לא יסחבום צעירי הצאן ולמה קורא אותם צעירי הצאן לפי שהן קטניה' של שבטי' ולכך אמר משה ליהושע בחר לנו אנשי' (שמות יז) מפני שהוא משבט יוסף שנ' בו את האלקים אני ירא (בראשית מב) ובעשו כתיב ולא ירא אלקים זה כתוב בו נער וזה כתוב בו קטן, זה כתוב בו נער שנ' (שם לז) והוא נער את בני בלהה וזה כתוב בו קטן שנ' (עובדיה א) הנה קטן נתתיך בגוים, זה גדל בין שני צדיקים ולא למד ממעשיהם וזה גדל בין שני רשעים ולא למד ממעשיהם זה קבל בכורה ממעשיו הטובים וזה אבד בכורתו ממעשיו הרעים זה כלכל את אחיו וזה בקש להרוג את אחיו, זה גדר עצמו מן הערוה ומשפיכות דמים וזה טנף עצמו בערוה ובשפיכות דמים, זה הודה בתחיית המתים שנאמר (בראשית נ) ואלקים פקוד יפקוד אתכם וזה כפר בתחיית המתים שנאמר (שם כה) הנה אנכי הולך למות, זה נתן נפשו על כבוד אמו שנאמר (שם לג) ואחר נגש יוסף ורחל וישתחו, וזה בקש להרוג את אמו שנאמר (עמוס א) ושחת רחמיו לכך יפול זה ביד זה

R' Pinchas cited R' Shemuel bar Nachman: The tradition is that Esav will fall into the hands of Rachel's descendants... And therefore Moshe told Yehoshua, who was from Yosef, to pick people to fight Amalek... This one was called a 'youth' and this one was called 'small'; this one grew up among two righteous people and did not learn from their deeds and this one grew up among two wicked people and did not learn from their deeds; this one received firstborn status because of his good deeds and this one lost his firstborn status because of his bad deeds; this one fed his brothers and this one tried to kill his brother; this one kept himself from immorality and murder and this one dirtied himself with immorality and murder; this one acknowledged the ultimate resurrection of the dead and this one denied the ultimate resurrection of the dead; this one gave his life for his mother's honor and this one tried to kill his mother. This one will fall into the hands of that one.

6. Midrash, Bereishit Rabbah 67:10

אמו בצדקתה אמרה עד אשר תשוב חמת אחיך והוא לא עשה כן אלא ויטרוף לעד אפו ועברתו שמרה נצח
His mother, in her righteousness, said, 'Until your brother's anger settles.' He did not do so, but rather, 'His anger tore forever, and his rage was guarded eternally.'

Amon

Shoftim 11:4; Yirmiyah 49:1; Hosheia 14:1; Amos 2:2

7. Radak to Amos 1:13

בני עמון היו שכנים לארץ הגלעד והיו בוקעים ההרים שהיו מגבול ארץ הגלעד ומרחיבים בהם גבולם והיו משיגים גבול הגלעד, והשגת גבול הוא עון גדול שהרי הוא אחד מן הארורים הכתובים בתורה ארור מסיג גבול רעהו...ויש לפרש הרות הערים הבצורות יכנה אותם בלשון הר, וכן והרותיהם תבקע ...

The people of Amon lived beside Gilead, and they cut into the mountains which were the boundary of Gilead and so extended their territory, overstepping the boundary of Gilead. Overstepping a boundary is a great sin, one of the curses mentioned in the Torah, 'Cursed is one who oversteps the boundary of another.'...And one could explain *harot* as cities with defenses, which are sometimes called *har*, as in, 'And he will split their *harot*.'

Moav

Melachim I 3:26-27

8. Talmud, Bava Batra 22a

א"ל: מאן דלא שהייה לאוניתא דמלכא דאדום - לא נשהייה לאוניתך, דכתיב: כה אמר ה' על שלשה פשעי מואב...
He said to him: May the One who did not tolerate the shame of the king of Edom not tolerate your shame, either.

9. R' Yaakov Skili, Torat haMinchah to Ki Tetze

שמא תאמר כי עלבון הצדיקים הוא תובע אבל עלבון הרשעים אינו תובע, הנה מצאנו שאפ' עלבון הרשעים תובע, שאין לך שונא השם ית' ושונא ישראל כמו אדום ואעפ"כ תבע השם ית' עלבוננו דכת' (עמוס ב א) על שלשה פשעי מואב וגו' על שרפו עצמות מלך אדום לשיד. ונפרע ממואב מדה כנגד מדה, הוא שרף באש לכך נאמר (שם ב) ושלחתי אש במואב ואכלה ארמנות הקריות, הוא שרף מלך לכך נאמר (שם ג) והכרתי שופט מקרבה וכל שריה אהרוג. הרי מצינו שאף עלבון הרשעים הוא תובע. ולא עוד אלא אף עלבון הבהמות הוא תובע שנא' על מה הכית את אתונך, לא בא להענישו על אשר ירט הדרך לנגדו אלא על אשר הכה את אתונו.

Lest one say that He only punishes for the shame of the righteous and not that of the wicked, we have found that He punishes for the shame of the wicked; there was no hater of Gd and hater of Israel like Edom, and yet... And He punished Moav measure for measure: They burned with fire and so it said, 'I will send fire against Moav.' They burned the king, and so it said, 'I will cut off the judges from her midst...'...